

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Alphonsi Madriliensis De Vera Deo Apte Inserviendi
methodo Libellvs Avreus**

Alfonso <de Madrid>

Coloniae, 1608

De charitate in Deum comparanda, & falacijs in illa cauendis. Cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48891](#)

TERTIA PARS HVIVS
 libelli, de amore Dei & eorum
 quæ ille amari iubet, cuius gratia
 omnia priora præmissa sunt. Cō-
 tinet autem tria capita, nempe
 de Dei, proximi, & sui
 amore.

CAPVT I.

De Charitate, quæ est Dei amor, qua-
tasit, & quomodo ad eam perueni-
atur, ac instructione quis in hoc fal-
sagine decipiatur.

Qum iam propositus sit mo-
 dus, quo animæ nostræ clades
 seu strages reparetur, æquum
 est, ut nunc de Dei amore loquamur,
 tempè igne quodam, quem semper
 ardere vult Deus in altari animæ no-
 stræ, ad quem amorem dirigebatur
 prædicta reparatio, ut in eius initio
 dictū est. Quòd si quis nouerit, quan-
 tæ dignitatis sit hic amor, videbit
 parum esse quicquid de animi repa-
 ratione ac emundatione dictum est,

G

qua.

qua tam sublimis res peragenda est.
Siquidem tantæ excellentiæ est am-
or Dei, ut nemo beatorū, & quic-
quid creatum est, aut creari potest,
opus ullū sublimius operari possit.

Matt. 22.

Propter quod ipse Dei filius vocat
hoc maximum & primum mandatū.
Imò etsi omnis conatus, ac vires an-
gelicæ simul & humanæ, in uno an-
gelo, vel homine agglomeratae el-
sent, non sufficerent huius vires ad
operandum quipiam sublimius
quam sit amare Deum. Neq; solum
charitatis excellens
non potest peragi opus sublimius,
sed nec sufficere potest, quicquid
creatum est, aut creari potest ad hunc
Deum amandum, ea perfectione quam
exigeret eius bonitas ac dignitas.
Quod si adeò gloriosum, aut ut ita
loquar) gaudiosum est, istud verbis
exprimere, quanti gaudij, ac glorie
erit re ipsa sentire, & longè magis
hoc ipsum operari. Hoc est sanctum
Dei opus, de quo loquitur beatus pa-
ter Franciscus in regula, adhortan-
do fratres ut super omnia desiderente
habere spiritum Domini, & san-
ctam

etiam eius operationem. Hoc sanctū opus, quod Deus semper operatur totis ac infinitis suis viribus, est, seipsum tantum amare, quantum sua maiestas, promeretur, seu digna est, hoc est infinitè. Nam ex sua infinita bonitate & excellentia, est iufinitè amabilis, neque illa est in cœlo, aut in terra excellentia, quæ non magis sua sit, quam eius qui eam possidet, & ex omnibus gloriam habet infinitam, eanque amat, & in ea gaudet, ac gloriatur, vultq; ut hoc amemus, recogitemus, & de eo gaudeamus, cum æquitati nihil sit adeò consonum, quam ut omnibus viribus omnes amemus ac diligamus eum, à cuius amore nunquam cessare debemus, etiam si nobis vires essent infinitæ. Deo ergo gratias agam², quod se infinitè amando, suis viribus suppleat, quod à quolibet nostrum ipsi debetur. Semper illum amando gaudeamus, qui tantæ dignitatis est, ut nunquam omitentes de ei³ excellētijs gloriari, nihil sit quod agim⁴, si ad id cōferas quod meretur sua dignit s.

**De⁹ quid
à nobis
postulet.**

Tantæ siquidem est Deus maiestatis & gloriæ , vt nihil ipsi sit opus nostris obsequijs. Quod si illa requirat, id facit, quod hoc nobis utile sit. Id tantum cupid, vt ipsum amemus, & de bonis eius gaudemus, hoc enim est sanctum eius opus. Vult ergo vt singuli totis suis viribus agant, quod ipse suis agit: quod reliquum est, ipse eo non indiget, immo ne hoc quidem, nisi quod bonum & iustum sit, nobisque gloriosum: atque idcirco in tantum id expetit, vt ob id animam suam posuerit, quod moriens nos ad ipsum amandum prouocaret. Porro quod in scripturis sacris alia inueniamus, quæ nobis ab ipso iubentur, & expetuntur, hoc ideo fit, quod administricula sint ad amorem , & ea o-

**Vitia quid
sunt & cur
prohibeā-
tur.**

**Virtutes
ad quid
presint.**

mittere magnum esset obstaculum eius amori . Neque enim aliud sunt virtus quæ prohibentur, nisi amor in ordinatus rerum vanarum, quæ locū folius Dei amori deputatum occupant. Neque ad aliud seruiunt virtutes, nisi vt ad hunc amorem animam disponant, sive etiam ad ipsum ad-

eo

deò necessariæ quod magna esset
præsumptio putare illum assequi,
absque magno eiusmodi virtutum
exercitio. Omnia autem quæ hîc di-
cta sunt latius in sequentibus expli-
cantur. Ut ergo de hoc sancto & pre-
tioso amore loquamur, operæ pretiū
erit initio explicare varium modū
amantium, simul iudicando eum qui
sublimior est, quē etiam aliquo pa-
radigmate proposito inuestigare de-
bemus. Pro hac itaque amantium va-
rieteat annotandū nobis est, id quod
multorum experientia, cum ad ma-
iorem peruenissent veritatis cogni-
tionem, testimonio fuit, nēpe quod
longo tempore Deum amauerit, tā-
quam dulcem, suauem, & qui se cō-
minicaret, benefactorem, in cuius
etiam obsequio delectabantur, fre-
quenterque ab eo varia dona pete-
bant, magna cum delectatione con-
templationis magnificentiæ eius, si-
mul & cognitionis excellentiæ vir-
tutum, quas ab eo postulabant: sa-
piensque ad eū accedebant, tanquam
ad fontem, in quo tantam suavitatem

*Amantium
Deū va-
riæ spes-
es.*

G A inueni-

*Deum a-
more sen-
suum a-
more non
satis est.*

inueniebant, ut opinarentur nihil deesse huic amori, sed plurimum inesse sublimis meriti in qualibet rem prædictarum. Siquidem opinabantur magnitudinem suavitatis ac dulcedinis, quam in sensituo appetitu percipiebant esse amoris magnitudinem. Atque utinam quicunque Deum non amant vel sic eum amarent. Absit tamen, nec permittat eius maiestas, ut qui ipsum amant, hoc amore contenti sint, etiam si bonus sit, adeoque bonus ut sufficeret ad hoc, ut ad dies aliquot se in exercerent inchoantes, facile enim ex hoc peruenire possent ad sublimorem quem statim trademus. Experi-

*Deum sē-
sualiter a-
māti quid
accidat.*

mentum, quod fragilis sit ille amor quem prædiximus, est, quod is qui sic amat, protinus ubi deest aut discedit illa dulcedo, incedit delecto admodum animo in his quæ Dei sunt, adeoque vincitur animi fragilitatibus, ac si nihil propemodum habuisset illius amoris. Siquidem tamen procurat delationes corporales, nempe suauerter edere, bibere, aliaque vanæ & suo

ap.

appetitui seruientia, amicitias sensuales, honores ac fauores (quā nō eo gradu quo mortale peccatum inducerēt) quantū alius qui nō dū gustare cœpit quæ Dei sunt. Imò etiā frequēter tēpore quo dicta dulcedine visitatur, nonnullis capitur *Amoris in Deū sensitivi proprietate.* vanis affectionibus, & quæ interdū sunt non parū sensuales, tractus lepore vel pulchritudine quarundam personarum. Rursum cupit videri, ac deuotus haberi, doletq; dum percipit se non pro tali reputari, neque gaudet dum intelligit alios haberi deuotione feruētiores, aliasq; similes cōtrahit maculas, quæ omnia sūt adeò abiecta, ut ea secum non cōpatiatur sublimis ille amor, de quo statim dicturi sumus: etiam si dulcedinem illam non habeat. Concludam⁹ igitur huiusmodi amorē esse fragilē, cū sit amor eius qui amat ob propriam vtilitatem ac dulcedinē. Explicemus tamen eius excellentias. *Amoris* Nam etiam si ipse fragilis sit, nihilo minus ad duo plurimum vtilis est. *Vtilitas.* Primum, q; is qui il.ū possidet, facile

Poterit à se abijcere prædictas māculas, & rerum vanarum amorem. Secundum, quòd talis proximè dispositus erit, vt multos producat actus sublimioris amoris (de quo statim locuturi sumus (vbi ad illius cognitionem peruererit.

Alius est amor sublimior, ad quē nonnulli peruenissent, si eius habuissent notitiam, & quantò amplius quis de eo obtinuerit, tantò eius anima maioris erit perfectionis. Hūc amorem magis describi conuenit verbis quæ declarant quid nos facere expediatur, vt illum acquirere, ac retinere valeamus, quam dulcibus verbis, quæ suavitatem, ad modicum tempus inducant. Non quòd significare velim amorem ad Deū crassis, in Deum quibus vtimur, verbis exprimi posse, sed quòd certum sit, eum qui fuerit asseditus amorem qni verbis exprimitur, subleuandum à dulci amatore ad illum quem humanæ vires explicare nequeunt. Quædam autem huius amoris nunc trademus. Primū autem quid sit. Et quantum ex sacro

*Amor
perfectus
in Deum
verbis
exprimi
nō potest.*

Euan-

Euangelio vnā cum sanctis doctoribus colligere licet, dicimus esse opus quoddam, vel actum quem producit voluntas, fortiter interdumque cum ^{Amor} dulcedine, diligendo, seu cupiendo ^{perfectus} in Deum, ut Deus sit, id quod est, possideat tā- ^{in Deum} quid sit. tam gloriam, tantumque dominum, ac potentatum, quātum re vera pos- sident super nos, & super omnia, & quantum sibi ipsi habet: rursumque ut quicquid est vel esse potest, amat ipsum, seruiat ipsi ac glorificet, ob solam eius infinitam bonitatem & dignitatem, & quatenus eius ma-iestatis excellētia exigit, ut totis vi-ribus id agamus. Hæc verba profun- da sunt intelligentiæ, in quibus de-bet indies frequentissimè meditari quisquis verè amat, ut recognitet quis sit Deus, & de hoc delectetur, rursū ^{Deum per-} ut recognitet quantam habeat gloriā, ^{sed et a-} quam vniuersale super omnes nos māti quis dominium, & de hoc gaudeat quem- ^{quotidie} admodum gaudere solemus de no- ^{cogitat-} strorum amicorum dignitate aut ^{dum} dominio. Adhæc optemus ut quic- quid est in rerum natura, ipsi obse-

quatur, eum amet, id mille modis
 cupiendo, ac centies millies procu-
 rādo. Prēterea mētis discursu mille
Amandus modos gloriæ, magnitudinis, & ob-
est Deus sequij quæ Deo debentur, meditādo,
solū quia *Deus est*, vt ei omnes illos optemus, atque hēc
& prop- omnia quia Deus est, & ob solā eius
ter ipsum bonitatem. Nam id ostendit omnis
tantum. æquitas, quòd tantum dominum a-
 mare debeamus modo excellentissi-
 mo qui excogitari potest. Cūm ergo
 nullus sit finis sublimior quam ipse
 met Deus, qui dicitur, & est omni
 principiū ac finis, consequitur quod
 amari debeat, non potissimum ob id
 quòd ab eo recipimus aut expecta-
 mus, sed propter ipsummet, qui est
 infinitè amabilis. Hoc inquam volo,
 quod plurimū annotandum est, vt
 voluntatē nostram ita assuefacia-
 mus, quod & nos præsentiamus, vt
 moueatur ad amandum, vtque dele-
Lip
etetur in gloria ac diuirijs Dei sui,
 non quòd dulcedinem percipiāt ex
 eius amore, neque ob dona, quæ vel
 ab eo percepit, vel in posterū spe-
 rat percipere, sed vt his veluti obli-
Hioni

uionis traditis, amet illum tanquam dignissimum qui habeat omnes voluntates angelicas, & humanas in hoc occupatas, ut velint, ac delectentur quod illa maiestas habeat omne bonum quod habet, etiam si nihil inde ad nos rediret, quanquam sanè tanto amplius ad nos redibit, quanto magis ipsum sine proprij boni nostri intuitu amauerimus. Porro hic sanctus amor initium habet, progressum ac perfectionem. Et quanquam initio non magna sui signa edat, quae in anima sentiantur, estamen etiam tunc maximi pretij, dabitque sui indicia post paucos dies, ubi incrementa assumere coepit. Huius amoris experimentum certumque indicium est, quando amans æquè Deum amat, cum ille se asperum exhibet, atque dum sed dulcem praebet, æque dum misericorditer beneficia praefat, sicut dum ex iustitia castigat. Non amat qui eiusmodi est, eo quod Deus sit dulcis ac suavis, amat tamen dulcedinem ac suavitatem, eò quod à Deo

*Amoris
sancti &
perfecti
tres gra-
dus.*

*Amoris
veriae
perfecti
indicia.*

tribuatur, præbetque ipsi animum vt
 diligentius ei seruiat. Castigatione
 non terretur, sed ipsa eo amore sus-
 cipit, quem expetit pia ac regia ma-
 nus inferentis. Non supplicat, aut
 postulat attractus desiderio, aut sua-
 uitate petiti beneficij, sed vt anima
 sua virtutibus ditata viribus auge-
 tur, quod ipsi Domino, qui ea pra-
 stat beneficia, diligentius ac feruen-
 tius seruiat. Nò indignatur quod in-
 terdum videat se consolationibus
 desertum, dolenstamen si quippiam
 in ipso sit, quo tantæ maiestatis o-
 culos offenderit, atque adeo sit ab eo
 separatus. Non postulat, ob id sibi i-
 gnosti, quò pœnam euadat, aut per-
 ditam gratiam seu virtutes, vel ius
 ad gloriam recuperet, sed quo ani-
 ma eius, accepta venia, sit Deo grati-
 or, illumque amet, ac pura seruiat
 summo Deo suo creatori. Non habet
 qui eiusmodi est, ullam affectionem,
 quæ cor aliorum trahat. Non me-
 minit, neque aduertit vtrum homi-
 nes de eo cogitent. Non dolet, cum
 aduertit se nullo in pretio haberi.

Fugit

*Amoris
in Deum
perfecti
seruientes
effectus.*

Fugit, actristatur, de exhibitis sibi honoribus, metuens ne sibi impedimento sint ad humilitatem. Gaudet de bono & honoribus aliorum, exsimans quod illis tanquam fortibus, etiam honores erunt auxilio, ut feruentius Deo seruant, cupientes absque illa vanitatis fictione, ut alij a se bonorum operum exemplum sumant. Qui talis est, omnia habet, & nihil habet, omnibus sese submitit, & omnes ei seruiunt: omnem fugit suavitatem, & nihil sentit nisi quod ipsi suave est. In Deo summo quem amat, cognoscit quicquid ipsi faciendum, dicendum aut cogitandum est, idque propter illum solum facit, dicit aut cogitat. Beatus est qui sic amat: huiusmodi enim viuens non est is qui viuit, sed Christus est qui in eo viuit, dans illi ut vita diuina viuat. Hic se amando, non seipsum amat, sed amat altissimum, cuius amore quodvis bonum desiderat. Quoniam autem exemplis res apertius exprimitur, operæ pretium erit, ut unum hic proponamus, ex quo, quam-

Galat. 2.

G 7 tūm

*Exemplū
amoris
perfecti.*

tūm possibile est, conspicere possimus, quando Deum modo supradicto amamus. Sit quispiam filius patrem habens virum admodum probum, sed quo ad temporalia pauperem, & obsequio egentem, à quo filius nihil bonorum expectat, nec eo egeat, ac seruit hic filius patri, intatum ut omne gaudiū ac delectationē ipsi cupiat, potius quām sibi, magisque gaudet in patre delectari, quā in seipso, & omnia honorem & gaudium spectantia, quæ facit aut quæ ipsi offeruntur, in tantum gaudet quod offeruntur, quantum putat patrem inde gauisurum: atque ediuerso ex occurrentibus sibi afflictionibus, magis affligitur, ob dolorem quem inde concipiet pater, quām ob suam ipsius pœnam. Ita ut dum hic filius ægrotat, maiorem pœnam sustinet, ob afflictionem & dolorem quem videt patrem perpetientem, videndo filium ægrotantem, quām ex suo ipsius dolore: cumque redit sanitas, magis gaudet de gaudio, quod inde concipit pater, quām de ipsa

ipſa ſua ſanitate. Pari modo in rebus coram mundo adferentibus honorē quemadmodum ſunt præſtitā à ſe Stratagemata egregia militiæ, aut ſcientiæ, cupit ea cum laude peragere, ob id quod pater hęc proſpicit, & de his gaudet, magis quam ob ſuum i- pſius honorem: atq; è diueroſo ſi hęc non debitè exequeretur, poenam in- de perciperet, magis ex eo quod pa- ter tristaretur, quam ob ſui vitupe- rium. Omnem hanc voluntatem & amorem habet hic filius erga pa- trem, prouidens ipſi in omnibus que illi neceſſaria ſunt, non alio intuitu, quam ob magnum amo- rem, quem ab infantia habet erga patrem ſuum. Hoc exemplum debe- ret indies frequenter animo reuol- uere, faltem ad duos aut tres menses, is qui Deo feruire incipit. Nam in eo declaratur, quantum noſtro fer- uit proposito, modus amoris veræ a- *Accone-*
modatio-
micitiæ, non propriū venatis cōmo- *exempli*
dum, quę nos feruare cōuenit. Pater *amoris*
noſter æternus eſt Deus, nos autem *perfetta*
eius filij ex magnifico ipſius dono.

Hic

Hic nostris bonis non eget, nos vero
eius bonis carere non possumus: mo-
do longè diuerso ab illo patre cum
eius filio. Nam ibi pater egens erat,
filius vero eius protector, atque ob
id tantò magis æstimandus erat illiº
filij ad patrem amor. Nos ergo gan-
deamus, quod tanta sit æterni patris
nostrí maiestas, ut nostri nequaquam
egeat cognoscentes longè maiorem
esse nostram ad ipsum obligationem,
quam illius filij ad patrem suum, sit
noster amor saltem sicut illius filij,
nostramque animam eò subigamus,
donec gaudium nullum sentiat de
omni bono quod agimus vel expe-
ctamus, nisi quatenus intelligimus
Deo per hoc præstari obsequium.
Et quicquid egerimus fiat magno cù
gaudio, eo quod existimamus & re
vera ita est, quod maiestas illa id
gratum habet, & omnis dolor, quem
ex peccati infirmitate sentimus, sit
ob id quod est contra illius volun-
tatem. Attestatur autem propheta
in psalmis gaudere Deum ex nostro

ps. 149. obsequio. Beneplacitum est, inquit,
domini.

domino in populo suo, & Exultationes
Dei in gutture eorum. Et quod ex pec-
cato nostro veluti dolens se habeat,
ostendit scriptura dicens: Pœnitet ^{Gen.}
me fecisse hominem. Aduertendum ^{Deum per-}
nunc est, quod si aduersarius humani ^{festè ve-}
generis seruos Dei impugnare solet, ^{lentibus}
quacunq; in virtute videt eos velle Dæmon
proficere, longè amplius eos impe- ^{multū in-}
tet, dum eos cōspexerit venari sum- ^{modū in-}
mum hunc amorem, de quo dixim? ^{sidiatus}
Inter varias autem impugnationes,
ab una admodum secreta, sed pluri-
mū damni inferente, plurimi sunt ^{Tepiditas}
oppugnati, de qua nunc mihi dicen- ^{primus}
dum est, nempe tepiditate & animi ^{dæmonis}
refrixtione, quam nonnulli sentiunt ^{impetus}
dum cogitant, audiunt aut legunt i- ^{imperfe-}
psum rei apicem seu caput, in quo ^{est Deum}
consistit summus hic amor, nempe ^{volentes}
ut desideretur ipsius Dei esse, gloria, ^{amare.}
& omne bonū eius, propter ipsum-
met Deum. Expedit autem ut duo ^{Duo con-}
circa hæc consideremus. Primum, ^{tratepi-}
quid sit quod rem tam sublimem te- ^{ditatem}
pefacere possit, aut ad algorem de- ^{considera-}
ducere, cum sit diuinus calor. Secun- ^{dum}

Simile.

dum, quod fit huic malo remedium adhibendum. Quod primum est, hac similitudine ostendemus. Nam si induci ad videndum rem aliquam maximi pretij ex defectu nostræ cognitionis res illa iam proposita nobis videatur vilis esse, aut modice æstimationis, experimur indubie frigescere appetitum, quo illam videre cupiebamus, etiam si in revereitate eius sit pretij, cuius nobis fuerat prædicata. Idipsum sanè nonnullis frequenter accidit in hoc ad Deū amore, dum & parum rem percipiunt, & aduersarius illos impedit, quod præsertim ijs cōtingit, qui suavitate ac dulcedine, quam hic amor secum adferre solet, præuenti non sunt: qui audientes hunc amorem in hoc confistere, vt cupiamus, & intus in nobis sentiamus complacentiam, ex omni bono & gloria quæ in Deo sunt, vt hoc ipso capite dictum est, frigescunt, existimantes operationē hanc non adeò sublimem esse, sed iudicant alias esse, aut haberi posse sublimiores, tam corporales quam spiri-

spirituales, imaginantes nonnulla,
quæ sibi maioris esse pretij iudican-
tur, quodque illas deceret tanti Dei *Teporis in*
ac domini seruos operari, vt pote o- *amando*
pera magnæ fortitudinis corporalis, *que cause*
veluti turrim ingentem vnico impe- *fit?*

tu diruere, aut uno gladij i^{ctu} decem
cataphractos milites descendere.
Rursum magnum scientiæ signum, vt
si quis omnes ethnicos, adhibita li-
cet ab illis omni mundana scientia,
elingues redderet: aut alia quæuis
magna opera, quæ in mundo magnæ
sunt admirationi, qualia sunt ingens
contemplatio, miracula operari, aut
prophetare, quæq; ab ijs qui ita op-
pugnatur, aut retinatur, maioris excel-
lentia iudicantur, quam animam sub-
leuare, vt gaudeat in Deo esse omne
bonum, & gloriam, quæ habet, ac
proinde temescunt in dirigendo
quicquid ipsis in hac vita faciendum
est, adhuc duntaxat ut hunc affequa-
tur amorem qui in eorum oculis no-
videtur admodum sublimis, quan-
quam talem esse credant, eo quod sa-
cra scriptura id asserat, & propemo-
dum

dum de Deo admirantur, quod hunc
amorem præferat omnibus quæ fi-
unt, aut fieri possunt. Est autem ad-
uertendum, quòd quemadmodum
appetitus rerum nocuarum, & nau-
seabundarum, ut plurimum ex eadē
radice ægroto proueniunt, utpote ex
palati infectione seu corruptione: i-
ta quoque de eo contigit, qui magni-
æstimat signa illa magnæ fortitudi-
nis corporalis, aut scientiæ, & simi-
lium. Illum autem Dei amorem, de
quo diximus, videtur existimare nō
esse tanti pretij, id enim prouenit ex
eo, quòd animæ palatum sit infectū,
quemadmodum etiam quarto primæ
partis documento dictum est: adiū-
cta simul, ut diximus aduersarij op-
pugnatione. Non tamen ob id, viliot
est bonus cibus, quam malus, ne-
que Dei amor minus præstans cate-
ris omnibus operibus, sed lôgè præ-
stantior. Huiusmodi nihilominus
refrigescētia, ijs qui adhuc sunt fra-
giles, non parum adfert nocimenti:
neque enim vel operis magnitudo
eos inuitat, cum illam non percipi-

anc:

ant: neq; rei gustus vires eis tribuit
& hinc atque illinc prouenit, vt in
opere vires deficiant. Aequum est
igitur, imò & necessarium, vt tanto
medeamur incommodo. Cognita i-
taque huius temporis causa, viden-
dum est, quod sit adhibendum huic
malo remedium. Primum ergo &
communissimum remedium ad cu-
randum hoc malum est, prouidere
vt sanetur corruptus appetitus, vt
prædicto quarto documento dixi-
mus: statimque perspicient hi qui
prædictum patiebantur temporem,
priora illa opera, quæ ipsi admiran-
di iudicabant, admodum abiecta es-
se si ad Dei amorem illa conferas. I-
stud nos docet D. Paulus, qui cū sanū
haberet palatum, scribens ad Corin-
thios, dicit, ac iudicat cætera æqua-
lia, aut maiora prædictis, opera, abs-
que amore nullius esse pretij. *Si lin-*
guis, inquit, hominum loquar & ange-
lorum, & si distribuero in cibos paupe-
rum omnes facultates meas, & si tra-
didero corpus meū ita ut ardeat, cha-
ritatem autem non habuero, nihil sū,
nihil

Remedium
aduersus
temporem
animi

1. Cor. 1.3.

nihil mihi prodest, neque magna debent hæc haberi estimationis. Ac deinde post hæc omnia loquens de sublimibus operibus, seu virtutib⁹, asserit omnibus præminere charitatem. Id ipsum dixit ipse Dei filius Dominus noster, quemadmodum initio huius capit⁹ scriptum est, manifestum est igitur amorem, omnium operum esse præcipuum cum absque ipso cœrera omnia nihil sint. Et sanè absque longiori probatione nobis satis esse deberet, quod æterna Dei

*Amor
Dei om-
nium præ-
cipuum.*

*Libertas
arbitrij,
& eius
vis.*

sapiencia, quæ errare nequit, istud vult ac eligit, nobisque facere præcipit, præ omnibus quæ seu in cœlo seu in terra fieri possunt. Attamen de remedio magis singulari prospiciētes, quod de inexplicabili huius operis, quod est amare Deum, magnitudine quippiam sentire faciat, expedit meo iudicio, ut id in hunc modum declaremus. Manifestissime verum est, nobilissimum quod Deus in nobis collocauit ad operandum esse liberum arbitrium, quo liberè quiduis operamur. Huius itaque opera-

peratio erit nobilissima quæ à nobis
 fieri potest in hac vita, nempe ut bo-
 num aliquid esse cognoscentes, il-
 lud amemus. Est tamen aduenten-
 dum quod & nos & simul nostrum
 liberum arbitrium parum admo-
 dum sumus. Si ergo illud sublimè
 reddere cupimus, ut opus eius ma-
 gni sit pretij, non aliud est medium,
 quam ut vniatur, ac fortissimè con-
 glutinetur voluntati, quæ infinitæ
 est excellentiæ, eoque modo ipsum
 illic inungamus, ut ad aliud nihil
 feratur, nisi quod infinita illa volun-
 tas voluerit: tum enim ipsum velle
 nostri fragilis arbitrij erit infiniti
 valoris ac sublimitatis, cum relicto *Voluntas*
 suo velle, habet velle illius infinitæ *divina*
 voluntatis, quæ Dei est: ille enim *nostri ar-*
bitrij est
semper vult, amat, & gaudet ob infi-
nitum bonum quod habet. Vult præ-
terea multas ob causas, ut hoc ipsum
velimus quod ipse tantopere cupit
& amat. Primum, ob solam suam
 bonitatem, qua voluit ut abiectum
 nostrum arbitrium in tantam su-
 blimaretur nobilitatem, ut habe-
 ret

nobilitas
& ama-
ris regu-
la.

ret velle infiniti valoris, ut dictum
est. Secundum, quia cum nos ad tan-
tum bonum creauerit, æquum est ut
aliquid ipsi præstemus obsequium.
Quod autem erit obsequium quod
ei præstare poterimus cùm illa ma-
iestas nullo nostro egeat obsequio,
etiam si maximum sit, quod imagi-
nari possit aut cogitari . Dicimus
quòd ne ociosi simus, cùm Deus nul-
lo egeat, nec maius bonum habere
possit quàm nunc habeat, æquum est,
ut tāquam obsequiosi serui qui gan-
dent de bono Domini sui , in hoc
tota vita occupemur , vt de bono &
gloria ipsius Dei gaudeamus, & cer-
tè facile quisque videbit admodum
æquum esse, remque maximam, vt o-
mnia tam cælestia quàm terrestria,
ceteris omnib^r omisis, in hoc séper
occupentur, vt gaudeant de bono &
gloria quibus Deus infinitè plenus
est. Tertium item propter quod vo-
luit Deus nostram voluntatem adiū-
gi ac vniri ei quod præ omnibus ipse
cupit est, eò quòd iustissimum sit, vt
iam adhuc in terra positi querere
incipiat.

Incipiamus voluntatem illam infinitam à cuius adimplectione prouenit perpetua illa beatitudo, quam in cœlis expectamus, quam iam in terra possidere incipit is qui huiusmodi dicitur amore: ut enim afferunt theologi gloria est gratia consummata, hoc est, gloria est, charitatem hanc respondeat in perfectione possidere, atque ita gloria. hic inchoatur, & in cœlis perficitur. Operæ pretium autem erit istud appearire declarando quonam pacto in hoc amore perficiatur gloria illa cœlestis, quod etiam principali nostræ intentioni subseruit, nempè ut huius amoris, de quo loquimur, excellentia demonstretur. Ad quod annotandum erit, quod, etiam diligentissimè relegendum est: quod omnino nostrum gaudium ex adimplectione nostræ voluntatis prouenit. Ecce quantò magis nostra voluntas aliquid desiderat, quātoq; perfecti⁹ adimpletur q; desiderat, tātò mai⁹ cōfessebitur gaudiū. Ad hæc cōsideremus, n̄ quo pōquid beatitudo, siue perfectum in ipsa. cœlo gaudium, ex Dei visione prouenit

H uenit

uenit, qui ipso momento quo vide-
tur, in vniuersis qui ipsum vident
perfectissimam cognitionem infun-
dit, quod ille dignissimus sit, qui bo-
num & gloriam infinitam habeat.
Nam ut primum vident ipsum, om-
nes sunt sapientes ac prudentes, ve
videat quisque quid sibi conueniae-
cui cognitioni simul adiungitur i-
psius Dei amor super omnia creata,
vna cum ineffabili desiderio, ut ipse
possideat omne illud bonum & glo-
riam quibus dignus est: quod desi-
derium intensissimamque volunta-
tatem cuiusque semper clara visio
consequitur, qua nouerunt, aperteq;
videt illud suum desiderium longe per-
fectius adimpleri, quam ipsi valeat co-
prehendere. Videt siquidem ac intelli-
gut Deum ipsum quem tam opere amat tam
bono & gloria decoratum, ut ob illius
infinitatem, nec ipsi valeat perfecte
intelligere, nec illi valeat defectus
aut augmentum accedere glorię. Rur-
sum tanto maius esse cuiusque gau-
diū, ut dictum est, quanto maius est desi-
derium, quantoque perfectius adm-
pletur.

pletur. Hic autem aperitur amplitudo gloriæ cuiusque beati, cum tam sublimi modo compleatur ipsorum desiderium, quo nullum potest esse excelsius: porrò desiderium illud est infiniti boni ipsius Dei, cuius maiori tenentur amore ac desiderio quam propriae, quæ ipsis competit, gloriæ. O verè beatum illum qui in terra Dei esse, ac gloriam intima voluntate amauerit, & contemplatus fuerit, cum eo peruenturus sit, ut suum desiderium tam sublimi modo videat in cælo adimpletum. Quisnam est qui imaginari possit quantum suæ gloriæ hic dominus, sine eiusdem insediminatione, tribuet ei qui in terra habitas, nihil aliud optauerit, nisi gloriam ac magnitudinem, quam maiestas illa possidet? Hæc omnia declarant id quod habet D. Paulus: *Neque oculus vidit neque auris audiebat, nec in cor hominis ascendit gloriæ magnitudo, quam preparauit Deus his, qui diligunt illum.* Hoc autem dicit, eò quod nemo concipere possit, quam intimè hi, qui Deum hic

1. Cor. 2.

H 2 ama-

170 CAPUT PRIMVM

amarunt, optent in cœlo, velintque
bonum quod Deus possidet & quam
sublimi modo in ipsis adimpleatur
hoc desiderium, quantumque sit gau-
dium, tum de hoc tum de illo. Mani-
festum igitur est quantæ sit excellē-
tiæ opus hoc amoris Dei, quanquam
nec lingua sit, nec calamus qui ad
plenum illud explicare valeat, quā-
tum in se est. Prouisum etiam est de
remedio tepiditati, quæ nouis in hac
militia tyronibus posset occurrere,
cum non tepiditas certè, sed potius
diuini amoris incēdium subintrare
deberet cor nostrum, non solum
quoties de sancto hoc amore cogita-
mus, aut illum nominari audimus,
verū etiam quoties aliquid facimus
aut cogitamus, quod nobis auxilio
esse potest, quo ad illum disponamur,
quemadmodum est quicquid ad no-
stram doctrinam coscribitur. Qui
ergo iam declarauerimus, quisnam
sit eximius ille Dei amor ad quem
nati sumus, operæ pretium erit, vt iā
tractemus, quantum aut quoties in
hoc amore nos occupare debeamus.

Et

Et quanquam breuiter dari possit *Quantifit*
responsio, quod semper , aut innu- *amor in*
meris, eadem etiam hora vicibus , si *Deum.*
fieri possit : attamen quo viuidius
sentire valeamus, quam continuè sic
amare deberemus, expedit ut aduer-
tamus quod si commendanda est cō-
mutatio, qua quis vnius horæ labo-
rem subiret, aut daret modicum nū-
mum argentum in redemptionem
mille hominum à Mauris captiuato-
rum, absque illa comparatione me-
lius collocatum haberi debet, ut idē
aut alius qui uis homo mortem susti-
neat, immo & mortes innumeratas, ut a-
lius quispiam vel minimo temporis
spatio Deū amer, si absque illa mor-
tis seu mortium per pessime haberi
non possit ille amor, vel illo breui
temporis spatio, idque adeò verum
est, ut non solum hoc locum habeat,
dum is qui sic breui illo temporis
spatio Deum amat, per eum amorem
cœlestem nanciseretur gloriam:
verum etiam si certi essemus, ipsum
alijs varijs in Deum obsequijs, absq;
illo breui temporis amore gloriam

H ,3 ob-

obtenturum: quod hinc ostendi potest. Nam maius bonum in se habet breuis ille amor, quam mali sit in omni tolerato dolore eius, qui etiam nullies mortem oppeteret. Præterea incomparabiliter adhuc maius erit bonum, si consideremus quod breui illi amori debetur augmentum gratiae, ac proinde etiam augmentum perpetui amoris cum gloria cœlesti.

amoris premium. Quantum autem illud fit bonum, cognoscere poterit, qui intellexerit quanta sit diuini amoris magnitudo. Hoc autem cognito, clarius eluet quod semper aut innumeris vicibus, adeò sublimem operationem operari debemus, ut hic quod nostrum est agentes, viribus crescamus ad operationem in cœlo: ubi qui gloriam consecuti sunt, tanto sublimius amant, quanto in terris magis amarunt. Quod si excelsum hunc Deum innumeris vicibus amare debemus, eò quod inæstimabilis bonitatis sit hic actus amoris: nunc conuertamus nos *negligentia humana.* ut nostram consideremus negligenciam ac malitiam, & videamus quā

am 2-

amare deflere deberemus omne vite
nostræ momentum, quod absq; hoc
amore pertransiit. Rursum quanto
adhuc amarius deflere deberemus
quicquid nos ab hoc amore disiun-
xit, cuiusmodi est peccatum: quod
si mortale sit, inimicus es capitalis,
et penitus huic amori contrarius:
si verò veniale, tempore ac remo-
ram tantobono inducit. Ad hæc ad-
uertamus quanta sit dignum repre-
hensione, si non intimè gaudeamus
de omni eo, quod ad hoc bonum nos
potest promouere: cuiusmodi sunt
iniuriæ, vilipensiones, & quævis per-
secutiones. Atque è diuerso, si non
summè doleamus quoties huic bono
aliquid nobis præstetur impedimé-
tum, puta humani fauores, & quæ-
vis delectatio, aut complacentia
temporalis. Sanè tam reprehensi-
ble est nos non gaudere siue dolere *Impedi-*
de his quæ iam diximus, quantò af-
periùs esset, millies mortem sustine-
re, quam iniurias seu persecutio-
nes quas humana malitia solet
inferre: aut tristitias, quas sentire

mēta ch-
ritatis.

possemus, dum humanos fauores aut
alia, quæ delectationes nobis adfer-
re solent, fugeremus. Rursum ne in
tam præclaro itinere quippiam no-
bis impedimento sit, annotandum
est, quòd si interdum ob debilitatem
corporis; aut quia nondum in anima
tantam virtutem consecuti sumus,
quanta esset necessaria ad toleran-
das aduersitates necesse fuerit fuge-
re persecutiones, eorumque socie-
tates qui nos malis afficiunt; aut pro-
curare vel suscipere nonnulla deli-
cata seu sapida, ut id faciamus inten-
tione actuali, evitandi maiora mala,
plurimumq; eo ipso dolentes, quòd
fugiendo aduersa recedamus ab eo,
quod nos promouere posset ad tan-
tum bonum, quantus est Dei amor;
quodque illa delectabilia assumen-
tes omittamus illa aspera, ad quæ ob
nostræ negligentiae malitiæ obli-
gamur. Deberemus quoque id ipsum
facere cum humili ad Deum ac Do-
minum nostrum prece, qua suppli-
ces ab eo peteremus, ut virtutem in
corpore & anima nostra roboret,

quo

quo acceptis viribus ad resistendum
fragilitati, ob quam ex defectu no-
stræ virtutis necessarium nobis est
fugere huiusmodi persecutions,
aut quæ delectabilia sunt suscipere,
absque ullo impedimento dispona-
mur, ut dictum est, ad excelsum ipsi
amorem. Ut autem clarius cognos-
camus quanta reprehensione dignæ
sint negligentia, quibus ab hoc pre-
cioso amore deficimus, non parum
proderit videre & annotare secun-
dum caput secundæ partis, nempe de
nostrorum odio, quod fundamé-
tū est ac primaria dispositio ad Dei
amorem. Itaque amore Dei, rursum
dico, amore Dei, recognoscimus ac pô-
deremus. Et quia non sunt nobis in
terrilibalances, quibus id continuè
ponderari valeat, petamus à Deo, ut
de cœlo nobis prouideat: faxitque
Dominus ne vñquam fatigetur vita
nostra ab hac re penitanda. Ex om-
nibus his notandum est quantæ sit
dementia, non procurare excelsam
in cœlis gloriam, cùm illius gloria
sublimitas amoris amaritudini de-

*Oratione
charitas.
rimatur.*

*Charita-
sis obliga-
tio.*

beatur. Quòd etiam si nobis curæ non esset magnitudo gloriæ , quæ nobis destinatur , plurimum tamen obligati sum⁹ curare , vt assequamur magnitudinē amoris: quòd facti gloriōsi , semper amaremus eum , qui dignissimus est ab omnibus summè amari. Ut autem videamus quomodo frequenter amare valeamus , potissimum cùm deserit nos ille gustus siue dulcedo , quæ solet ex se ad amandum incitare : huic malo remedium adfertur sexto documento , vbi ostenditur concessum nobis esse à Deo , vs possimus hoc vel illud velle quoties libet. Ex his omnibus aduertat prudēs Christi seruus , quantā faciamus iacturā , eamq; irrecuperabilē , quotquot temporum momentis Deum amare possemus , & illud omittimus. Quod si dolendum est dum quis sua negligentia magnarum dignitatum aut terrenorum thesaurorum facit iacturam : quantò tristius est (cum Iō 10:24 maior sit iactura) omittere , vel ad unicum momentum amare Dñs , etiam si nullum concurrat peccatū.

*Neglecta
charitatis
iactura.*

Ad-

Advertamus quod peritissimus er-
jam artifex, nullum facit lucrum,
nisi dum in suo operatur artificio: &
ita nec Dei seruus fit locupletior in
amore, nisi dum speciales producit
actus ipsius amoris. Consideratis his
que iam dicta sunt, de hoc tam sub-
limi amore, quisque meritò scire cu-
piet quam rationem habebimus aut
quidnam agemus ut illum obtinean-
mus. Prisquam autem hoc dicatur
aut aperiatur, animaduerterem⁹ mul-
tos in hoc errasse, quod putantes ne-
gotium compendio perficere, statim
in exordio voluerunt plenè in Dei
amore exerceri, non præmissa ad hoc
sufficienti præparatione. Si quidem
illum intuendo, aut aliquid de eius
magnitudine subodorando, visus
est illis tantæ amoënitatis hortus:
ut, non considerantes, nec ingressi i-
ter quod ad tales amorem præscri-
bit sacrum Euangelium, de quo in
hoc tractatu dictum est, non per o-
stium ingredi, sed aliundè insili-
revoluerint, dumque sibi non pro-
spicerent, inuenierunt se deuiam-

*Via ad
charitatem.*

tes, & absque ullo itinere . Potens
quidem est Deus , vt quemcunq; vo-
luerit vnico saltu in editissimo loco
constituat, metuendum est tamen ei
qui infilijt , eò quod interdum puta-
bit se à Deo ductum esse, cùm sua tā-
tum præsumptione ductus sit: quem-
admodum de eo fieri existimamus,
qui, relicta via euangelica , statim
vult in huius sublimis amoris ter-
minos infilire . Neque hoc tamē vo-
lumus, vt qui ad hunc excelsum a-
morem se præparant , initio illum
penitus deserant , sed ne in exordio
ita se totos in illud proijcant , vto-
bluiscantur præparationis ac itine-
ris euangelici, quod filius Dei nobis
tradidit . Tantò enim certior erit
præparatio, quāto sublimius se quis
in Dei amore collocauerit , per ex-
ercitia quæ nobis tradidit euange-
lium, & iam dicta sunt esse ad illum
amorem necessaria . Debet itaq; hu-
milis seruus, qui tam pretiosum li-
quorem in anima sua excipere niti-
tur, quò suauitate gloriae excelsum
Deum suum glorificet , multis die-
bus

Fugie^{dus}
amor fsi.

bus primum se exercere in his quæ
suprà scripta sunt, & præ omnibus
ut à seipso sese extricet. Vbi autem
ritè, aut sufficienter saltem, in eo se
exercitatum viderit: si Deus ac Do-
minus noster in benedictionibus
dulcedinis succurrerit, magno erunt
ei auxilio, ut cum facilitate amet.
Quod si desit, aut etiam dum sese of-
fert hæc suauitas, industriè illi ope-
randum est in hunc modum. Breui- *Exercitu-*
bus in memoriam reducat quā grā- *tio ad*
de sit bonum & gloria quam Deus *charitatem*
habet, considerando illum vt optimum,
& dignissimum, vt de eius bo-
no omnes gaudeant: statimque incli-
net voluntatem vt id cupiat, & de-
tato bono Dei sui gaudeat, persistat-
que in eo velle quantum potuerit.
Quòd si aliquantum in hoc distra-
ctus aut tepefectus fuerit, rursum
statim ad eundem modum se cōuer-
tat: & ita quantum sibi fuerit, possi-
ble, non omittat producere actus,
quibus cupiat seu amet bonum illud
quod habet Deus, & in animo fre-
quentissimè gaudio exiliat, confide-

H 7 rans

*Amoris
actus ut
existant.*

rans Deum infinitis bonis plenissi-
mum. Ex magna autem huius exerci-
tij continuatione, necessum est ut ad
excessum amorem subleueretur. Nec
aliud est frequenter amoris actus pro-
ducere, quam si quis eadem horare-
ferri andeat plurima sui singularis
amici stratagemata, aut exhibitos ei
honores eximios, & de quolibet eo-
rum gaudeat: quodlibet illorum gau-
diorum, ex affectu ad illum proceden-
tium, dicitur actus amoris. Cum er-
go Dei honor & gloria sint infinita,
& infinitæ excellètiæ, similiter quic-
quid agit aut creat, & horum quodlibet
singularem eius referat dignita-
tem ac honorem: neque sufficiente
niuersa virtus nostræ momenta, ut il-
las audiamus aut consideremus, de-
bem° saltē illas sub nomine boni &
gloriarum infinitæ accumulare, & volū-
tatis actus producere, inclinando
eam ut cupiat, & de hoc omnibus vi-
tæ nostræ momentis gaudeat, cum
hoc illi longè magis quam vlli alij
amico debeamus, cùm ex magnifica
quoque eius beneficentia tanta pars

glo-

glorie eius in nos resultet. Posset autem quis ad eò se in his actibus exercere (etiam si desit illa dulcedo quam appellant deuotionem) ut in omni loco & in omni negotio frequenter Deum amaret, non quæsito ad hoc loco secreto, aut noua sui sequestratione: quemadmodum indescontingere solet, quod gaudeat amicus dum audit recenter accidisse bonum alteri suo amico, qui de hoc subito gaudet, non quærens aliud tempus, locum aut sequestrationem, unde eo gaudeat. Ad prædictos actus plurimùm conduceit, quod scriptum est secundo & sexto documentis, & capite de sui ipsius odio. Unde colligere licebit quonam modo debeant hi actus produci, quodque omne illud fieri beat, eò quod dignissimus fit Deus, ut propter ipsum illud faciamus. Neque videri debet labor aut remoratio, ob ista recurrere ad prædicta documenta, nam ubi paucis diebus id actum fuerit, facilè poterit quis operari, etiam ad ea non recur-

recurrens. Videbitur fortassis alicui modus facilior quo perueniri possit ad hunc amorem, si ille feruenter à Deo petatur per modum orationis, qui scriptus est capite de oratione, vñā cum virtutum exercitijs, de quibus iam diximus. Et si rectè inspicatur, propemodum idem est, attamen breuiūs ac sublimius eum assequetur, qui vñā cum tali oratione fese iuuare nouerit actibus sexti documenti, quod & in oratione, & extra illam contingere solet, quemadmodum ibi declaratum est, & similiter nono capite de quatuor animi affectibus. Nam in quolibet actu illorū inuenitur nouum obsequium & augmentum. Et cum interdum continget ut aliqui annitantur hos actus amandi & cupiendi bonum & gloriā Dei producere, omnesque suos actus & motus in eius obsequium reducere, inueniant tamen ad hoc voluntatem valde hebetem esse: ut huic malo remedium adferatur, credamus id nobis prouenire, eò quod desit sanctum nostri odium, quod nos redē-

*Actus a.
moris
quid impedit.*

ptos

pior noster docuit, de quo supra dictum est partis secundæ capite secundo: aut quod hæreat quispiam affectus ad rem aliquam terrenam, velut amor non necessariæ delectationis, aut affectus ad aliam personam non rectè ordinatus. Qui ergo se ita hebetem inuenerit, diligenter debet in se huiusmodi defectum vel affectum perquirere, illumque contrarijs actibus auferre, quemadmodum capite sequenti dicetur, & multis antea locis dictum est. Neque enim aliud est velle inclinare voluntatem ut producat actus amoris Dei super omnia, non obtento priùs sancto ac pretioso sui odio, aut permanente affectu ad aliud quippiam terrenum, seu quiduis aliud, quod delectationem adferat, in Deum actu, aut saltem virtute non ordinatam, quæ malleo ea velle discindere quæ requirunt nouaculam, aut cultrum, velensem acutissimum. Certè voluntatem quæ producere habet actus veri ac sinceri amoris, adeò acutam esse oportet, ut penetret quicquid obie-

obiectum fuerit, donec ad Deū perueniat. Huiusmodi autem voluntas etiam in quiete & sine labore, mille imò lōgē plures amoris actus in die producet, quorum vel minimus tanti sit meriti, vt solus hominem ad excelsum in cœlis gloriæ gradum eleuare sufficiat. Et contrà qui per voluntatem modico inordinato amore, vt dictum est, hebetem aut obtusam, conatur erigere se, vt amoris actus producat, huic adeò difficile est amare, quam malleo diuidere: sublimitas enim perfecti amoris rē adeò vilem & abiectam secum non patitur. Neque admirari debet quispiam, quod ad hunc obtainendum amorem tanta hic ponatur circumspectio, dicēs multos illum obtainuisse, non adhibitis tot cautelis, neq; hac ratione seu methodo. Nā & si multi ipsum sint affecuti, priusquam h̄c scriberentur, qui tamen rectè penderit, quid redemptor noster volauerit cùm diceret vniuersam legem ab amore pendere, apertè percipiet neminem via communi illum esse.

288

affecutum, absque his ipsis rationibus quæ hic scribuntur, quæ non alii sunt quam quæ ex sacris literis elicuntur, iuxta sanctorum doctorum, quo ad hoc argumentum, declaracionem, quas Deus dominus noster sua magnifica beneficentia parvus ac magnis suis electis manifestat, qua etiam beneficentia dignata est eius bonditas disponere, ut paucis in modum artis seu methodi nunc iam vnum redactæ iungerentur, scripto omnibus proposita: ut incremente nostra fragilitate abundaret facilitas cognoscendi, id quod nobis erat adeò necessarium. Quod si qui instent, asserentes se hunc amorem affecutos absque his rationibus seu medijs, prospiceant ne fortassis sit frigidus aut debilis ille amor, de quo post huius capituli initium dictum est: qui cum pariatur varias secum inesse maculas, ut ibidem proponitur, non mirum est si absque methodo parvoque labore obtinatur.

C. A.